

Juweeltjes uit de schatkamer van het Dementees

*Alle Juweeltjes van 2018 bij elkaar
Veel leesplezier*

“Kerst veranderd mensen!”

“*Stille nacht* zong ik ook in de kerk en thuis. Ik ben katholiek ging naar de kerk aan de Keizersgracht.”

“Ik krijg kippenvel van het gedicht, dank u wel.”

“Wilde Jezus dat wel? Gaan we niet een beetje te ver?”

“Zuster mag ik een beetje vreugde van u?”

“De heilige geest is ook een vogel, een witte duif.”

“God is niet bij ons. Moet je allemaal geloven, dat is het geloof. Ik denk dat hij er is. Ik merk het aan de gevoelens die ik soms krijg.”

“6 januari Driekoningen. Ben ik jarig.”

“Ik ken stille nacht in het Duits. Mijn moeder is Duitse. Ik kan niet meer verder zingen want ik moet denken aan mijn moeder.”

“*Oh Tannenbaum, o Tannenbaum wie treu sind deine Blätter..* zong mijn moeder altijd.”

“Zo klonk het precies.”

“Ook in Indonesië kerst. Familie, kerk en eten maken. Altijd! Tot hoe laat ze binnenkwamen, maakt niet uit!

“*Jingle Bells*. Dat lied blijft mooi en goed.”

(*Kerst in Engeland*). “Kerst? Poppenkast is het daar. Gaat niet om de waar het om gaat, maar om de show. Maar het begint hier er steeds meer op te lijken. Gaat om hoop. Dat je een beter leven kunt gaan leiden. Of het zo is, is een hele andere vraag. De kerst wordt hier hoe langer hoe wilder. Is geen kerst meer maar poppenkast show. In Indonesië was ik een peuter kleuter. Van Indonesië ging ik naar Engeland. 10 jaar was ik, altijd gezegd: ‘Ik ben Nederlands, daar ga ik naar toe’. In Indonesië was ik een klein kind. Kinderkerk was er ook. Kreeg je een kleinigheid aan het einde, gewoon. Een klein cadeautje: een stuf of een potlood, of een liniaal. Geen gekkigheid.”

“Kerst is de mooiste tijd van het jaar. De geboorte van Gods zoon.”

“*Stille nacht* was geen ellende, *Stille nacht* gaf steun.”

“In Suriname hadden we nieuwe kleding aan bij de nachtmis, zelf kleding uitzoeken of zelf maken.”

“’S morgens! Kerstmis! Met mijn vader dan na hun werk. Naar de Westerkerk.”

“*Midden in de winternacht*, is nog meer belangrijk.”

“Ja, werken met kerst. Maar ook vaak niet.”

“Met kerst naar de kerk dat hoorde erbij, want we waren christelijk.”

“Versierd? De kerstboom? Ja, maar niet overdreven.”

“Wij zijn Hervormd: geen boom wel takken.”

“Kribbetje met kind erin onder de boom. En herdertjes lagen eromheen.”

“Ik was vlak om de hoek bij de kerk. Nieuwe kleren moest we hebben want iedereen was zo mooi gekleed.”

“Hoef je geen geloof voor te hebben: met kerst was iedereen mooi verkleed!”

“Kerst schoonmaak: grote schoonmaak. Dekens gewassen. Koper gepoetst. Hele huis werd gepoetst.”

“Uiteindelijk zijn alle mensen familie!”

Hr B. vertelt van de liederen die hij in zijn pinksterkerk zingt: “Revival Time. En van Bob Marley: ‘No woman, no cry.’ Daar hebben wij andere woorden van gemaakt: ‘No Jesus, no life.’ Ik had een radioprogramma bij de radio. Bij Salto. Ik heb veel cd’s thuis: salsa, bachata, merengue. En praten. Mensen die bellen, mensen die ziek zijn. Dan bid ik voor ze. Weet je, je moet wel geloof hebben. Dan bid ik voor ze. Sommige mensen waren verdriet. Dan bellen ze, dan praten ze. Mensen van overal, Aruba, Bonaire..... En met de kersttijd heb ik veel liederen van de kerst. Waar die mensen van houden, is ‘Stille nacht.’ Ja, ik preekte ook.”

Mw. A.: “We zijn onderling en bij elkaar. We zijn volwassen mensen, we zijn géén kinderen. Je kunt fouten maken. Je organiseert rectificeren en verdergaan en verstand.”

U bent een wijze vrouw. Van wie hebt u deze wijsheid geleerd?

Mw. A.: “Ik heb een moeder en een pleegmoeder. En een vader en een pleegvader. Heb je fouten gemaakt: ga praten!”

Sinterklaas tijd.. gezang, herinneringen, cadeaus en snoep.

“Was niet bang, was altijd gerommel. Iedereen deed mee.”

“Kwam thuis bij mij, vanwege mijn man’s zijn werk, kwamen alle buurtkinderen bij ons. En op school werd Piet in een kleed gewikkeld en eruit gerold.”

“Sinterklaas? Wist niet wie het was.”

“Sinterklaas? Weet ik niet meer, daar vestig je je aandacht niet meer op.”

“Sinterklaas? Toen ik zes jaar was of zo. Je zag ze veel te veel.”

“Tekeningen maken! Hele verhalen maken, zwarte Piet kon zo mooi tekenen erbij.”

“Sinterklaas, hij kwam toen ik jong was maar komt niet meer. Hoop wel dat hij komt.”

“Ga je niet meer een liedje zingen! Ik maakte een tekening voor Sinterklaas.”

“Toen we klein waren mochten we de schoen zetten met een wortel erin. Snoepjes erin. Pepernoten erin. Werd ook verkocht in de winkel, verkochten ze goed.”

“Kreeg een cadeautje, niet zo groot. Was een klein kind.”

“Sinterklaas? Deze liedjes? Er was geen Sint in Suriname, maar ik kende hem. Was mijn oma. Mijn oma kocht mooie dingen.”

“Sinterklaas? Ik deed het alleen voor mijn kinderen.”

Sinterklaastijd is weer aangebroken.... Je kunt de muziek downloaden via deze link: <https://andrealiebrand.nl/aanmelden/aanvraag-muziek-downloads/>

“In Indonesië was Sint ook. Is altijd feest dan. Ik heb gedanst met Sint. En met de kinderen.”

“Sinterklaas woont niet hier. Want we eten al het papier van hier tot hier.”

“Ik ben 81 en doe daar (Sint) niet meer aan mee. Wel 50 jaar geleden, natuurlijk mag je dat opschrijven. Op de christelijke school hebben we het wel gevierd, niet sterk hoor. Niet van: je moet.”

“Een konijn voor Sinterklaas. Als je honger hebt, moet je eten. Nee, niet opeten. Voor zorgen.”

“In Indonesië ook pepernoten en kokosnoten. Zijn lekker om te eten.”

“Ik was vroeger altijd bang voor Sint en Piet. Ik ging altijd onder de tafel zitten. Er was een luikje in plafond, gooide ze van alles doorheen maar ik was er bang van.”

“Wij Surinamers leren die liederen op school en thuis. Maar de tijd gaat voorbij.”

“Pepernoten goedkopere manier om te trakteren. Cadeaus in een jutezak. Vooral een feest voor kinderen. De plak of de roe. Ik kreeg de roe! Op school, ja ik was ondeugend. Ik ben niet zo'n schatje van een kind geweest . Om mijn eigen zin te kunnen doen.”

“Bepaalde dingetjes gebeuren. Een bepaalde situatie. Je kunt niet zeggen: Jan heeft het gelaten, dus ik ook. Het hoeft niet groot te zijn. Je probeert er wat van te maken. We hebben niet de *hele* boel gedaan, maar we zijn altijd bezig geweest. Al is het een handje vol. Maar dan is er wat gebeurd.

En als men het even opvangt, of men heeft er een beetje indicatie voor, het wordt op tafel gegooid of het wordt gezongen. De herinnering doet heel veel voor een kind. Ouders zorgen voor ons naar vermogen. En toen hebben ze een beetje ruimte om te zeggen: ‘Kan je het herinneren?’

Je doet je best. Soms komt het op de voorgrond, soms blijft het weg. God heeft de mens geschapen met heel veel kennis en bijzaken. Met bijzaken in die zin, dat je je ook prettig kunt voelen.

(Glimlachend) Je moet het een beetje oppepping geven. Je vergeet het niet, je brengt het toch een beetje naar voren, als men je de ruimte geeft.”

We zijn blij dat onze vrijwilligster Paula Irik blijft schrijven en haar gesprekken met bewoners met ons blijft delen.

De levenswijze uitspraken van bewoners nodigen uit tot schrijven: ze zijn zo bijzonder! Door ze op te schrijven, dringt hun schoonheid nog beter tot je door. En hoe meer mensen het Dementees – woordelijk en letterlijk! – opschrijven, des te meer kunnen we het ook met elkaar delen. Zo stimuleren we elkaar om goed en aandachtig te luisteren naar de eigen uitingen van mensen met dementie. Dat ondersteunt hun eigen waardigheid. En die van allen die met hen optrekken.

“Zoals we praten, je krijgt wat binnen dat je zegt: ik had dit niet verwacht. De anderen zijn niet zo geboren, ze moesten de ontwikkeling bemesten.

Als je kijkt, onze ouders: ze zijn niet zo groot geboren. Ze hebben ook moeten wachten dat je zegt hoe ze formuleren.

Tijd van leven, omgeving, dat je zegt: dit hoort er ook bij. De mensen die vóór ons waren, die hebben ook hun best gedaan er wat van te maken. Ze zijn niet in één keer wijs en rijp.

We zijn niet allemaal dom en we zijn niet allemaal wijs. Het hangt ervan af wat je mee krijgt – wat je kan vasthouden – wat je uitbreidt.

Het weer heeft twee gezichten. Dus we moeten zelf voor zorgen dat je het aan kan. Klaaglied helpt niet. We zijn niet allemaal éénmaal groot geworden. Eén of andere manier krijg je ook een vingerwijzing. Begrijp: denk goed na – het is niet voor jou alleen bestemd. Van jezelf leer je weer veel. Van je omgeving. Van je kinderen. Van je man. Zo blijf je toetsen wat je kan leren. Lukt het niet, dan lukt het niet, dan geven we het een andere model. Alles heeft zijn mogelijkheid en zijn gebeuren. Zo probeer je door het leven te gaan. Waar het mogelijk is.”

Voor het Samenzijn begint, maakt Eline een tafel leeg om daar mooie kledjes en bloemen op te zetten, maar ja, eerst moet die tafel dan natuurlijk leeg. Dat gaat zo maar niet:

‘Maak die tafel niet zo leeg dan brult die. Wees zelf eens zo bloot!’

Soms kom je niet snel genoeg tot een punt:

‘Hou je kop dicht. Je zeurt zo. Oh je wilt het hebben over parels? Praat verder!’

Het onderwerp parels blijkt aan te slaan, heeft u zelf parels?

‘Parels? Ja enkele. Dus. Een jurk... één hoor! Gemaakt. Enkele keer... gelegenheid. Enkele keer trek ik hem aan... prettig om aan te trekken. Ik maak hem niet zelf maar laat het maken.

Opdracht?

Ja! (*handgebaar*) duur!’

Vind u parels mooi?

‘Ja! Kan heel mooi wezen. Ja, donker plaatje, wel mooi.’ Heeft u zelf ook parels? ‘Nee. Zeker wel mooi.’

Verwarring ligt altijd op de loer, maar gelukkig biedt herkenning en een vertrouwd beeld dan houvast:

‘Ik weet niet wat ik moet doen.’ Weet u wat een parel is? ‘Ja! Ja, zijn mooi. Hieronder markt gaat daar schoon.’

Een gesprek over parels kan ook zomaar tot iets anders, wezenlijks leiden:

‘Jos? Parels? Ja, maar voor de rest. Je ziet ze... Je ziet zo veel waar je je niet in verdiept. Je ziet ze maar ze zien me, maar niet dat ze zich verdiepen. Ze zien me gewoon als mens, maar niet verder. Ieder voor zich en God voor ons allen. Ik ben als katholiek geboren. Ieder voor zich. En allen wat ze zelf mooi vinden. Mensen verdiepen zich daar niet in. Is maar wat er in je opkomt. Ik ben met vijf kinderen! En voor de rest geloof je het wel.’

We zingen het lied “De doodgewoonste dingen”, maar kennelijk blijft een stukje tekst de aandacht trekken:

‘Kleine dingen, zo is het inderdaad. Ik moet zeggen, elk stukje is het... “trieste dagen”... overgeslagen.. niet gehoord.’ Hebben we dat stukje niet gezongen? ‘Nee..’

We zingen het stukje over de trieste dagen nog eens, maar weer blijft het knagen:

‘Ik heb gedacht... (lacht)... ligt het aan mij.’

En soms ben je gewoon te onrustig voor de bewoners:

‘Ga weer zitten!’

Vind u parels mooi?

‘Vooral die witte’

‘Zwarte parels, ja, van gehoord’

Het gesprek komt weer terug op de jurk met de parels die alleen op bijzondere dagen gedragen wordt:

‘Speciale gelegenheid ja! Heel zuinig op. Niet altijd. Niet elke dag. Als je school

gaat, normale jurk aan.’

‘Je weet het maar nooit. Soms verlies je maar merk je het niet.’

‘Soms kijk ik heb ik hem nog om. Zo zuinig op die (gebaar ketting)’

‘Soms bij neerleggen. Soms denk ik er erg aan mis is het (mooie dagen) weet niet wanneer weer.’

We hebben contact, dat gebeurt niet altijd, kennelijk verdiept niet iedereen zich in een ander:

‘We praten zoals het is. Zoals mensen, maar andere mensen maken er iets anders van. Maar de rijken... Maar de mensen zonder centen weet het vaak beter! En iedereen praat. Maar als je er niet in zit weet je niets. Dan kan het een rotzooi zijn. Maar het is wat het is.’

En ja, dan komen ook de wijze levenslessen, we zij allemaal anders:

‘Een mens denkt altijd wat jij zelf goed vindt, maar daar denkt elk mens anders over.’

Iedereen die anders wordt opgevoed. Maken zelf rotzooitje maar dat vergeten de mensen.

‘Je moet veel luchtiger denken. Je bent wat je bent. Ik heb me nooit van iemand iets aangetrokken is veel te veel verdriet soms erin.’

En ja, als je dan na de afsluiting zo ’n compliment krijgt, is je dag toch helemaal goed:

‘Dank je wel dat de dag zo is gedaald! Ik was helemaal niet meer aaneen, maar nu ben ik weer aaneen.’

Bij de samenzijn bijeenkomsten zitten de bewoners met weinig taal, we zijn dan enorm blij met alles wat er naar boven komt. Vandaag was het thema dansen, en tja, ook Storm de hond roept verhalen op.

“Als je niet schor gaat zingen, ga ik bij jullie zitten.”

“Als je vijf kinderen hebt dan jok je niet meer zo snel over dingen. Dat mogen zij ook niet.”

“Dansen? Ja! Geen dansles. Eigen manier.”

“Ik kende het lied, maar met andere woorden.”

“Als je de melodie niet echt kent, dan dans je zachtjes.”

“Ik zit wel eens op de hoek bij de operette en dan worden de groepen verteld. In uzelf, die genieten er ook van.”

“Als je jong bent dan dans je op jouw manier, als je oud bent doe je het zoals je het geleerd hebt. Goed dansen doe je zoals je het hebt geleerd.”

“Het is niet veel bijzonders hè.”

“Krijg je thuis niets??? (tegen Storm de therapiehond die verlangend naar het koekje zat te kijken)”

“Ik heb vijf kinderen, dan weet je wel wat.”

“Honden zijn geen mensen, die geven alleen om lekkere dingen te eten.”

“Ik heb niets, alleen vuil goed en luizen. Dat is alles wat ik kan geven.”

“Nee, geen dieren. Nee, vijf kinderen en met die van de burens daar waren we altijd mee bezig. Dat was onze hond. Wij wilden wel maar mochten niet. Mijn moeder wilde niet. Ze hield wel van dieren maar ze zei ik hou wel van honden maar ik heb al genoeg te doen. Maar je hoeft ook geen hond te hebben om ze lief te vinden.”

“In Indonesië zoveel mensen overleden, wel 1200. In 1954 in Nederland ook zo'n ramp. Doet God niet maar de natuur. Nee, ik heb de zee pas gezien toen ik in Scheveningen kwam.”

“Ik geef mijn naam altijd heel. Mensen kennen me heel.”

“Ik ben al zo oud en weet het nog. Was in Suriname op school. Toen ik daar was is mijn vader overleden. Ik heb zo gehuild want ik hield van mijn vader.”

“Je moeder missen is zwaar als je jong bent.”

“Het gaat best maar ik heb een steuntje nodig.”

“Liefdesverdriet? Nee, niet zoals in boeken.”

“Liefdesverdriet? Nee, Alleen maar liefdesgenoegen. Het tegenover gestelde van liefdesverdriet. We zijn altijd gek op elkaar geweest.”

“Fay kan tak, dat leerden we op feestjes. We hielden van zingen en dan leerden we het van hen en als kind doe je dan vanzelf mee.”

“Wij leerden altijd: Haarlemse mug en Amsterdamse poepeschijters, weet niet waarom maar dat leerden we.”

“Fijn dat je goed oplet anders krijg je een klap onder je kont.”

“Ik kom uit Paramaribo. Maar mijn vakantieland is Thailand. Thailand heeft de beste massages.”

“Die blauwe ogen zijn een van de weinige dingen die mooi aan me zijn.”

“Hollen of stilstaan... het lijken je krullen wel. En ach dan ben je al een heel eind.”

“Even klappen voor hoe we dat allemaal uitgevonden hebben. We wisten het niet eens en zingen het. Een mooi stukje. Meer dan één.”

“Ik zing altijd mee dus iedereen kan meezingen.”

“Even klappen hoor zo mooi. We zitten hier mooi. Dit kan toch niet beter.”

“En helemaal geen ruzie. Was ook leuk. Iedereen vind het leuk. Het was ook het beste. Zo goed. We hebben een goede sfeer met elkaar en dat moeten we zo houden. Dat we die goede sfeer hebben gehad daar mag je ook van genieten.”

“Je leert het zo door met elkaar te doen.”

“Ik vind dat we allemaal goed gezongen hebben.”

“Ik kan goed luisteren.”

“Goed dat we dit hebben deze belevingsplaats.”

“Roosje ik geloof dat we dat in de derde klas van de lagere school hebben geleerd. Ja weet het zéker. Komt duidelijk naar voren.”

“Ik heb thuis nog een schrift liggen waar liedjes van de derde en vierde klas zitten, in de oorlog zat ik op school.”

Afgelopen vrijdag 21 september was de officiële presentatie van de Scheurkalender Dementees 2019. We hebben hem ingeleid met een Juweeltje op muziek. Wil je ook horen hoe deze en anderen klinken die op muziek zijn gezet? Kom dan naar de presentatie in de Buitenhof op 10 oktober!

Het is van 14.30-16.00.

Aanmelden bij: Hetty Essink – Muller: hmuller@cordaan.nl. Hopelijk tot dan!

Je tranen heb je niet voor niets gekregen,
je mag af en toe best wel huilen,
er zijn drie soorten:
ontroering, verdriet en vreugde.
Het hoeft niet altijd lollig te zijn.
Tranen van medelijden, lachen
en verdriet, dat hoort er ook bij.
Je kunt niet alles wegpoetsen.

Speciaal voor 21 september: Wereld Alzheimerdag. Er valt nog zoveel te ontdekken en te leren!

“Ja, die tekst moet je echt vastleggen. Want dit is geweldig. Prachtig hoe dat gaat zo met zo'n clubje bij elkaar. En alles zo mooi uitgeschreven. Wat een bijzondere avond.”

“Ik droomde over mijn vader. Ik zag hem en zei papa ik ben eindelijk gelukkig. Na 80 jaar, eindelijk gelukkig.”

“Ik heb een beetje mijn eigen geloof: geluk.”

“Gedeeltelijk zit ik er tegen aan, maar voor de rest niets.”

“Ik voerde de hond. Later bleek dat ik het stiekem deed toen mijn moeder erachter kwam.”

“Wat ben ik rijk dat ik zo geholpen wordt.”

“Dan voel ik me eigen niet gevoeld.”

“Ze vinden me zielig omdat ik alleen ben, maar ik ben niet alleen, ik ben het gewend.”

“Iedere zondag ging ik dansen met een vriendin, 5 cent was dat.”

“Ik ben de oudste en ik ben verantwoord.”

“Wat hebben wij meisjes dat leuk gedaan. Ik noem mezelf ook meisjes.”

“Grijze haren zijn mooi! Ik was altijd het meisje met de mooie benen. Gezondheid is alles.”

“Ik ben gelovig op zijn tijd en nu helemaal omdat het een dingetje is van dit en dat.”

“Ik zat helemaal alleen. Niet dat er een vrouwtje is of was.”

“Hoe oud ben ik? Even denken. Ik denk boven de dertig. Ik heb een lieve vader. Krijg iedere week een zakcentje. 15 euro van hem. Maar zijn ook goed voor hem. Kook elke dag warm.”

“Maar ja, wat is een mens nou helemaal: soms zijn je tenen te groot, of ze zijn te klein, om een groot mens te zijn.”

(Er wordt gedanst) “Wat heerlijk! Jullie maken wat leven van het leven.”

“Muziek doet je goed! Het zweeft je oor in...”

“Verwennen was er niet. Deed mijn moeder niet aan.”

“Ik houdt van bloemen van dieren, daar leef ik voor. En ook wel voor de mensen. Mijn ouders en mijn zusters.”

“Ik ben niet zo iemand die altijd haar zin moet hebben. Ik luister graag naar anderen.”

“Als ik hier nog zit en help niet mee, heb ik ook nog waarde?”

“Ik kan ook niet zo goed onthouden.”

“Als je ouder bent doe je het opnieuw en kun je het beter doen.”

--

“Ik houd van gedichten. Multatuli betekend voor mij de geschiedenis van Indonesië. (*Declameert het gedicht 'Moeder' uit haar hoofd*) Dit gedicht las ik in het boek van Max Havelaar. Multatuli. Las het twee jaar geleden, onthield het gelijk. Voor sommige dingen heb ik een fotografisch geheugen denk ik. Omdat ik het mooi vind. Dat is de liefde tussen moeder en zoon. Een zoon houdt meer van zijn moeder. Een dochter meer van haar vader. (*Glimlacht*) Nee hoor, is hetzelfde. Houden alle drie op een andere manier van mij. Niet irritant hoor. Ik houd veel van mijn moeder. Veel respect voor haar. In de oude tijd, in de crisis, heeft ze ook veel gedaan. De crisis van voor de oorlog is veel erger dan nu. Ik was al geboren voor de crisis. Ze kreeg niet genoeg geld. Kon het niet halen.”

(hierbij de link naar het gedicht dat bijna in zijn geheel declameert werd <https://www.gedichten.nl/nedermap/poezie/poezie/175346.html>

“Vakantie, ja, in Nederland! Mijn man wilde niet naar het buitenland!”

“Ik kan overal van genieten.”

“Vrienden, alleen als het echte zijn, en dat zijn er maar heel weinig.”

“Op het schip had ik geen vrienden, dat kon gewoon niet.”

“Wat doet u graag met vrienden? Zingen.”

“Vrienden? Nee, ik heb niet zoveel vrienden, liever een vriendin! (*Grote grijns, gegrinnik*)”

“Ik heb mijn werk altijd niet met mijn kop gedaan, maar met mijn hart. En als ik dan binnenkwam en ze zeiden 'ach daar is de lieve zuster', dan kon ik de here Jezus bedanken dat ik het zo kon doen. Ik kon gelukkig goed met mijn collega's opschieten, ik kon ze uitleggen dat het van binnenuit kwam, doordat ik in een kindertehuis ben opgegroeid, wist ik wat de mensen voelden, dat begrepen ze gelukkig. Nooit iemand jaloers.”

“Je moet het toch meegemaakt hebben om het te kunnen vertellen.”

“Ik heb zelf ook veel geschreven... Voor mijn familie. Maar mijn kleinzoon heeft veel weggegooid, dus ik ben blij dat jij er nu mee komt.” (*Reactie op de poëziebundel: ‘een beetje boos mag best’*).

“Mijn broer was heel slechtziend, en mijn zus kwam uit het zuiden Dus het was best druk voor mij, maar ik had het ook niet anders gewild. Maar ik denk weleens, als ik dat niet had gehad (*de zorg voor moeder*), was het erger geweest.”

“De eerste regels zong ik mee daarna ging het mis. Wel de melodie maar niet de woorden.”

“Ik denk wel dat ik een streepje voor heb, als ik daar kom. Dat iemand me bij de hand neemt en zegt: 'daar is dit, en daar is dat.' Maar ik denk ook vaak: daar is alleen maar licht. En ik ga in de zandbak. Ja, ik zeg zandbak. Want begraven vind ik geen leuk woord.”

Het is bijna zover: op 29 juni wordt de poëziebundel "Een beetje boos mag best. Dementees (m) net poëzie" gepresenteerd. We hopen jullie allemaal vrijdag om 14.00 in Berkenstede (Diemen) te ontmoeten!

"Ik ben wel alleen, maar niet alleen. Dan praat ik met mezelf."

“Ik blijf groeien. Ik had mijn ziel verstopt. Maar nu ben ik niet streng meer voor mezelf en nu komt mijn ziel tevoorschijn.”

“Als ik mijn linkeroog dicht doe, kan ik naar binnen kijken.”

“Nee, ik ga niet met het leven mee, ik ga met mezélf mee.”

"Ik vind mezelf wél knap. Want ik heb geleerd eenzaam te zijn. Dat kon ik vroeger niet.”

“Ben ik nou 80, of 81 of 82? Ik denk veel na over het einde. Wat het is en hoe het gaat. Nee, ik ben niet bang voor de dood, ik heb altijd over de dood

nagedacht. De dood is niet erg. (over beelden van “na de dood”) Dan heb je rust. En ben je volwassen. Nu ben ik zo vaak aan het dwalen en verdwalen. Dan voel ik me een warbolletje (maakt een gebaar met beide handen alsof ze een kleine kluwen wol vasthoudt) dat niet goed denken kan. Die machteloosheid, daar kan ik niet goed tegen. Maar ach, dan veeg ik het maar weer in de prullenbak.”

Sylvia van Rijn gaat met pensioen! En daarom een Juweeltje speciaal aan haar gewijd. Want Sylvia neemt in Cordaan een bijzondere plaats in. Vijfentwintig jaar werkte zij op vrijwillige basis als geestelijk verzorger in Eben Haëzer (en andere locaties van Cordaan in Amsterdam Zuidoost): trouw, gedegen, met grote liefde voor de bewoners en een heerlijk gevoel voor humor. Dag en nacht oproepbaar voor ziekenzegens, uitvaarten, geestelijke ondersteuning in crisissituaties, jari zegens, kerkdiensten en nog veel meer. Met een feestelijke kerkdienst op 1 juli in het nieuw verbouwde Eben Haëzer zwaaien we haar uit, aanvang 14.00 uur.

Sylvia genoot van de kleine, intieme kerkdiensten op de PG-huiskamers. Zij vroeg de bewoners altijd waar ze voor wilden bidden. En brandde dan een kleurig waxientje voor hun antwoorden:

“Zonder gebed kun je niet gelukkig zijn. Hoe moeilijk het ook is.”

“Als God zou bestaan, zou de wereld mooier zijn.”

“Ik word niet beter. Dat is berusten. Daar heb ik dus kracht. Ik denk dat als je berusten kan, dat je kracht automatisch aangeraakt krijgt. Dat is gewoon zo. Ik had nooit gedacht dat dat zo makkelijk was. Het geeft voor de rest ook een stuk rust als je neerlegt bij je beschiktheid, je levensloop, dan heb je rust.”

“Voor geluk voor de mensen en dat ze niet over elkaar gaan roddelen.”

“Mag ik hier komen om te huilen?”

“Iedereen hoort bij elkaar: de hele natuur is zo maar niemand gelooft dat.”

Paula Irik heeft ook dit gesprek vast weten te leggen. 15 jaar taal van mensen met dementie. 15 jaar de mooiste gesprekken letterlijk opschrijven. 15 jaar mensen die ze leerde kennen de betovering van de taal laten ervaren Ze heeft ons rijker gemaakt. Gelukkig voor ons dat ze ook na haar pensioen zal blijven schrijven. Ingevoegd de bijlage met uitnodiging voor het symposium en de

presentatie van de poëziebundel van: “Een beetje boos mag best. Dementees m/net poëzie”

“Ik ben mens geworden. Ik ben wie ik ben. Dat was ik altijd al, maar ik kon het niet pakken.

Ik geloof niet in God. Maar ik denk wel dat ik door iemand ontvangen wordt. Dat die zegt: “Je moet die kant op, of die kant.” Zie je deze ring? Onder donker, boven licht. Dat is het licht van de eeuwigheid. We lopen met z’n allen op het randje van de eeuwigheid.”

Een juweeltje over met pensioen gaan, speciaal voor Paula die ruim 15 jaar dagelijks alles letterlijk opschrijft wat bewoners haar vertellen. Die de taal van mensen met dementie onder de aandacht heeft gebracht en de emancipatie van het Dementees op de kaart heeft gezet.

Over Paula die met pensioen gaat.....

Hr R.: “Wat oud, hè? (lachend) Moet ik zeggen. Het is een mooie leeftijd.”

Mw. W.: “Wie mogen er allemaal zijn?”

Verder over met pensioen gaan.....

Hr R.: “Dat is zo lang geleden. Toen was ik 53. Uiteindelijk ga je met pensioen, als het je aangeboden wordt. Dan kun je geen nee zeggen. En je krijgt de papieren ervan. Prettig? Aan de ene kant wel, aan de andere kant denk je: nou word ik een ouwe sul.”

Ging mevrouw L. met pensioen?

Mevrouw L.: “Ja. Nee, niet fijn. Mijn werk was leuk. Je moet wel kunnen zingen.”

Mw. B.: “Ik kon wel wat verzinnen. Dan is het toch eerlijk!”

Ondertussen is Zus, de zus mw. W., binnengekomen.....

Ze vertelt over haar “pensioen”, toen ze 79 was.

Zus: “Ik heb nu nog een agenda die rustig vol staat.”

Hr R.: “Ik ben dirigent gebleven van de accordeonvereniging. Ze willen me niet kwijt hebben. Ik heb wel een plaatsvervanger, waarvan ik met hem bespreek hoe het in elkaar zit. En dat gaat lekker. Ik vind het veels te leuk werk en ik kan er niet buien.”

Mevrouw L.: “Ik was de jongste en we gingen altijd zingen. Door de groten. Onze hele familie deed dat.”

Mw. W.: “De jongste was is. Onverschrokken, wat betekent dat? Ja, dat houd ik wel! Fijn dat je dat nog eens vertelt. Hoe kan ik dat? Dus ik mag er nog altijd bij zijn, bij allemaal.”

Hr R.: “Als je voor dirigent leert, leer je al die dingetjes.”

Mw. W.: “En er is niet op te komen.”

Mevrouw L.: “Ik heb zoveel jaren lessen gehad. Zoiets.....met muziek. Dat heb ik nou.....in de kast. Dat was gezellig.....op de boot.”

mw. W.: “Alle ogen zijn mooi.”

ODE AAN DE ZEE

Een stralend zonnige dag. Dat roept herinneringen op aan de zee.

In de lijn van dat hartverwarmende gedichtje van Toon Hermans: “Ik wil alleen zijn met de zee, ik wil alleen zijn met het strand, ik wil mijn ziel wat laten varen, niet mijn lijf en mijn verstand.....”

De ogen van mijnheer L beginnen te stralen. Alsof hij weer even aan zee is, met zijn voeten in de golven, net als toen:

“Ja, natuurlijk. Dan kon je in het zand spelen.
Dat vond ik heerlijk.
Een beetje wroeten.
De zee in lopen. De golven naar je toe.
En af en toe er in springen.
Het was hoofdzakelijk in het zand spelen.
Zoeken naar de schelpjes wat er al lag en verzamelen.
Daarvandaan de zee in lopen, en de golven zien komen,
en dan er op springen.
Er zijn altijd golven. Of het nou Zuiderzee of Noordzee is.”

Zomertijd. Iedereen is als kind wel eens naar zee geweest. Met de fiets, met de auto, of met de Blauwe Tram. Praten over de zee en het strand, dat roept vrolijke herinneringen op. Aan zwemmen of juist niet. Aan wat je allemaal niet kon doen met zand. En wat waren de badpakken degelijk, vroeger.....

Mevrouw W: “Zandvoort. Achter op de fiets van mijn vader.”

Mevrouw H: “IJmuiden. Zat ik ook achter op de fiets.”

Mevrouw N: “Ik ging heel vaak naar Hoek van Holland. We woonden in Rotterdam. Het kanaal, dat vond ik mooi.”

Mevrouw B: “Bloemendaal. Met de Kikker, de blauwe tram. Zeven uur de deur uit. ’s Avonds terug – een hele dag aan het strand. We bleven er eten ook.”

Mevrouw J: “Naar Zandvoort. Met de auto. Altijd gezellig, het stadje ook.”

Mevrouw R: “Ik wóonde bij het strand. Het weggetje vanaf huis naar beneden, en dan was ik er al.”

Mevrouw S: “Naar Zandvoort. Egmond aan Zee.”

Mevrouw N: “Ik durfde nooit erg te zwemmen. Ik was bang. We hadden het nooit echt geleerd op school.”

Mevrouw D: “Naar Zandvoort. Met de auto van de zaak.”

Mevrouw N: “Wij mochten vooral niet naar jongens die zitten te vissen. Zaten ze rechts, dan mochten wij alleen naar links kijken. Maar we keken natuurlijk wel.”

Mochten jullie de zee in, het water in?

Mevrouw W: “We moesten vooraan blijven. We konden nog niet zwemmen.”

Mevrouw H: “Ja hoor. Ik kan niet echt goed zwemmen. Alleen een slag of acht. Zelf geleerd.”

Mevrouw P.: “Ik heb het zelf geleerd. (breed lachend) Het is geen kunst hoe ik zwem, maar ik zwem.”

Mevrouw B: “Een kasteel maken. Eerst een kuil met allemaal zitjes er in maken.”

Mevrouw W: “Ja. Een zandkasteel. Ik er bovenop.”

Wat voor badkleding droeg iedereen vroeger?

Mevrouw N: “Een badpak met pijpjes.”

Mevrouw J: “Een zomerjurk met bandjes.”

Mevrouw D: “Ik was met mijn vriendin. (grote glimlach) We zwommen altijd met elkaars badpak. Op onze manier hadden we dan wat anders.”

Mevrouw H, glimlach: “Een keurig badpak (ze wijst het met haar handen op haar lichaam aan).

Mevrouw R: “Gewoon. Schouderbandjes. Een beetje laag. En gewoon strak.”

Laura: “Mijn moeder had er op het laatst helemaal uit elkaar gehaald en dan maakte ze er een heleboel. Voor de hele trap. En voor mijn vriendinnetjes.”

Mevrouw D: “In het zwembad mochten de meisjes niet bij de jongens, maar de jongens wel bij de meisjes.”

De vroege meidagen roepen altijd veel herinneringen op. Herinneringen aan honger, angst en onderdrukking. Maar ook aan saamhorigheid, vindingrijkheid en.....de komst van de bevrijding.

Drie vrouwen vertellen van toen. En, zo leren ze ons: als je het niet zelf mee hebt gemaakt, weet je niet hóe erg het was.....

Mevrouw R: “Niet in de stad. Je moest weg van de stad naar de boeren, om boter te halen. Zwarte markt. Voordat ik naar de school ging, ik ging op de markt achter de kerk om dat spul te kopen. 's Ochtends vroeg voor ik naar school ging. En naar de slager, zwarte markt van ham. En dan kwam mijn moeder – ze nam het over. Maar ik had een plakje ham extra voor mij, stiekem voor mij. De slager – ze kenden me natuurlijk.”

Mevrouw W: “Ik had goud bij me. Voor een beetje tarwe. Want een beetje tarwe, dat was toch een beetje eten.”

Mevrouw R: “Mijn broertje, het was na de oorlog, ging drie maanden bij een boer, omdat hij zo mager was. Mijn broertje, mijn zusje, ze waren bij de boer. Even onderdak.”

Mevrouw B: “Voedselpakketten. Gooiden ze van die blikken biscuit. Werden allemaal gedropt. En daar kon je lekkere dingen van maken. Er was geen eten. We konden niet stoken. En geen zeep.”

Mevrouw R: “Dan gingen we dat vet halen om zeep te maken. Dat was goed, dat was hartstikke goed. Dan moest je dat koken. Pappa maakte van die blokjes. Dus wij konden wrijven, zoals het hoort.”

En toen kwam eindelijk de bevrijding.....

Mevrouw W: “Ik was thuis. En toen zag ik vlaggen op het dak. Van de Joodse Invalide. Rood-wit-blauwe vlaggen. 'We zijn bevrijd', riep ik. 'We zijn bevrijd!’”

Mevrouw R: “Jullie proberen het wel mee te maken. Maar zoals wij het meegemaakt hebben, kunnen jullie het niet meemaken. Als je het begrijpt.....je monden vallen open!”

We naderen weer de dagen van vier en vijf mei. De meeste bewoners hebben de oorlog meegemaakt. Als kind, als jongere. In hun verhalen zijn oorlogstijd en bevrijding vaak niet van elkaar te scheiden. Geen Bevrijdingsdag zonder gedenken van hoe verschrikkelijk de oorlog was. Een bewoonster die meestal stil aan de groepen mee doet, vertelt. Zij woonde toen de oorlog begon, in Rotterdam.....

“Ja, de bombardementen. Rotterdam. In de kast. Onder de trap van de buurvrouw.

Bevrijdingsdag was op een doordeweekse dag. Groot feest. Ik was bij die mensen, was ik op het laatst alleen. Mijn wagentje was stuk, mocht ik hun bakfietsje lenen.

Wij woonden vlak achter de markt. En we zagen waar het weg was. Door de bommen. (.....) Heel gezellig. Al die jonge mensen kwamen weer terug voor al die etenswaren.

Ik kwam thuis op bevrijdingsdag. Ging ik achterop bij een mevrouw en een meneer op de fiets – hebben ze me thuisgebracht. Op de fiets. Achterop. Mijn moeder was zo blij dat ik weer thuis was. Ik had een tasje bij me met er in waar je brood van kan bakken. Ging mijn moeder brood bakken.

Allemaal biscuitjes werden er uit het vliegtuig gegooid. Hadden we allemaal schortjes aan. Gingen ze in die zakken...

Buiten waren boerderijen. Kreeg je twee sneetjes. Ging je weer naar een ander toe. Had je toch vier sneetjes brood op. Dat was wel fijn hoor!”

Vanaf volgende week worden de Juweeltjes alleen op Cordaan Vandaag geplaatst en aan alle fans buiten Cordaan. Medewerkers van de huizen waar we werken krijgen ze niet meer automatisch in de mailbox. Wil je toch via de Cordaan mail blijven ontvangen, stuur dan een mail en dan wordt je op de fanclublijst gezet.

Mevrouw W vertelt vaak met plezier over de Montessorischool. Ze had daar een heel bijzondere onderwijzer. En heeft daar veel vrijheid ervaren. Ook nu, in haar dementie, heeft die vrijheid vaak de boventoon.

“Ik vond de Montessorischool wel leuk. Een beetje vrij. (proest het uit:) Ik laat me niet pakken. Je mocht doen wat je wilde. Na de zesde leergang werd dat minder: ze wilden je niet zo kinderachtig van school sturen.

De Montessorischool was heel los. Het was vrijer. (proest het uit:) Daarom ben ik ook zo'n vrij type geworden.

Wij hadden een heel aardige meester. Een Joodse meester, meester Porselein. Een aparte meester, meester Porselein, die ging altijd met ons zingen. Ja, het was leuk. Omdat ie altijd aparte liedjes had.

Hij was heel muzikaal. Hij speelde prachtig viool. (proest het weer uit:) Daarom ben ik ook zo muzikaal. Af en toe speel ik een slagje op de trommel.

Natuur – daar ging het meestal over. (Lachend:) Hij woonde er zelf in, in een groen knollenland..... Hij woonde in Bussum. Hij nam ons mee naar Bussum toe, naar zijn huis toe. Bussum is mooi. Veel natuur!

Hij speelde zo mooi piano en viool. Het is niet meer bij me weg te werken.....!”

“Amsterdam? Zo! Muziek. De markt. De Nieuwmarkt. Zoveel. Op mijn werk. Ik was kamer chef, dus ik moest de mensen.....was leuk! Als je fatsoenlijk was, kreeg je ze nooit echt boos. Als je iemand boos maakt, ben je zelf de oorzaak.

Het zijn jofele lui. Ik heb tussen 30 Amsterdamse meiden gewerkt. Een Amsterdammer kwaad krijgen: dan moet je je best doen. Het was de moeilijkste kamer. Jonge meiden uit Amsterdam: als je ze tegenkomt: ‘Hé, Nico!’ Ze vraten uit mijn hand. Wij met elkaar. Je moet elkaar wederzijds aan elkaar geven. Absoluut. Dan heb je geen kind aan ze. Dat ligt ook aan jezelf. Want als je Amsterdammers benadert op een plezierige manier als mensen onder elkaar, dan zijn ze jofel. Als je een moeilijke groep wilt hebben.....

De leukste tijd is geweest voor mij dat ik met veertig jongen meiden werkte zonder dat ze de kantjes eraf liepen. Dat is de mooiste tijd van mijn werkleven. Het was wel zo, dat als ze in de klem zaten, dat je bijsprong. Nee, zeg niets van mijn meiden.....!

Ik heb lang genoeg in het jonge grut gewerkt. Als je met de meiden met eerlijkheid omspringt, heb je geen centje last. “Ik heb een poos op en neer moeten rijden. Amsterdam is uiteindelijk toch wel een heerlijke plaats om te wonen.

Je moet bepaalde dingen op kunnen vangen. Als je dat kan, waar een ander af gaat haken, dat je er op in kunt haken, nou, dan heb je geen kind aan ze. Mokum was mijn laatste standplaats!”

“Ik ben blij met die alzheimer. Ik raak mijn angst kwijt. Ik heb over mijn zoon gedroomd. Ik kwam in een prachtig mooi groen bos terecht. Ik liep overal tussen de bomen om hem te zoeken, daar werd ik onrustig van. Eindelijk vond ik hem. Het was zo rustig allemaal. Hij kwam naar me toe. Kwam hij uit die bossen tevoorschijn op een padje. Hij was heel rustig. Toen zei hij: ‘Ik blijf hier hoor.’ Toen dacht ik: ‘Als het zo mooi en rustig is daar, ben ik niet bang om daarheen te gaan.’ Ik roep tegenwoordig: ‘Alzheimer, alzheimer, kom op!’ En dan gaat het weg.

Misschien word ik verbrand. Maar ja, dat weet ik niet meer, want dan ben ik dood. Ik vind het wel heel fijn dat er samen gezongen wordt – ik wil niet dat ze allemaal ongerust zijn. We’ll meet again, ken je dat?”

We zingen het samen, het lied van Vera Lynn van lang, lang geleden.

“Ik ben zo blij met het feit dat ik er op een gegeven moment achter kwam dat ik een goed mens ben. En was.

De dood is niet eng. Wat het is, weet ik niet, maar het is niet eng.

Het mag fantasie zijn, maar voor mij is het werkelijkheid.”

“Dan zag ik weer een wagen staan en dan zei ik: ‘Mam, ik ga naar het bos en ik neem de bezem mee, want de ooievaar is er weer. Zei mijn moeder: ‘Als je hem maar niet slaat.’ Zei ik: ‘Mam, de ooievaar is er weer.’ Zei ze: ‘Ik doe de deur op slot. Want wij hebben genoeg!’ Mijn moeder had négen kinderen!”

Mevrouw D. is aan bed gebonden. Paula heeft elke week een gesprekje met haar. Vorige week vertelde ze haar dat ze de diagnose dementie had gekregen.

“Welke ziekte heb ik ook al weer?”

Mevrouw D. heeft vele ziektes onder de leden, dus ik antwoord voorzichtig:

“Dementie?”

“Nee, die niet, hoe heet die andere ook alweer?”

“Alzheimer?”

Brede glimlach: “Ja, die is het.”

“En wat vindt u daarvan?”

Het is even stil. “Het geeft me rust. (.....) Ik vergeet veel. Ik denk niet meer zo veel aan vroeger en aan wat ik verkeerd heb gedaan. Nu denk ik aan de dood.”

“Hebt u het gevoel dat de dood dichterbij komt?”

“Ja.”

“Bent u bang voor de dood?”

“Nee. (.....) Kijk, daar op de kast. Wat is het, een zwaan of een gans?”

Op haar klerenkast staat een beeldje van een gans met een engeltje er op.

“Een gans.”

“Ik ga in een graf, denk ik. En dan komt die gans op mijn graf. Met een briefje er aan: “Dag jongens, ik ga alvast, ik zie jullie later wel.” Want dat geloof ik wel.

Af en toe zit er wel.....dan wil ik er niet aan denken. Omdat ik niet weet waar ik heen ga. Maar ik denk dat het vrienden zijn.”

“Dat denk ik ook.”

“Hoe laat is het? Drie uur?”

De klok boven de klerenkast staat op drie uur.

“Ja, het is drie uur. Uw klok staat precies gelijk met mijn horloge.”

“Dan weet jij ook, als ik er niet meer ben: die klok heeft de tijd om verder te gaan. Ik wil ook dat het allemaal een beetje poëtisch klinkt. Ik denk dat ik eindelijk rust krijg. Zoals ik hier nu lig, zo zal het daar niet zijn. Er wordt op je gewacht.

Ik ben heel gelukkig dat ik kan zeggen dat ik een goed mens ben. Daar ben ik blij om, en daarom kan ik ook rustig doodgaan.”

Luisteren helpt. Vragen helpt. En niet voor de moeilijke dingen van het leven weglopen, helpt ook !

Bewoners geven het ons met rente en met wijsheid terug: hoe belangrijk het is om te kunnen praten en gehoord te worden. Hoe er woorden en verhalen en levensvragen zijn, die uit het diepst van het lichaam komen. Zeg maar: uit de ziel.....

“Ik ben een herrieschopper geweest. Als jongen zijnde was ik dat - en dan op je manier, mag ik dit ook of niet en waarom niet. En zo heb ik een stuk van mijn leven ingevuld. Mijn ouders waren heel bijzonder. Wij zijn gelukkig dat mijn ouders op hoge leeftijd nog leven. En dat wij daarvan profiteren. Wij willen nog veel langer tijd zijn. Dat je helpen mag en dat mag hebben.

Ik denk dat het gewoon de bedoeling was. Ze vertelden me dan waarom het niet mocht. Omdat het schade berokkende hetzij bij levenden hetzij bij zieken. En dat is me zo bijgebleven dat ik altijd daar aan ben blijven denken. Dat zijn van die gebeurtenissen die zo belangrijk zijn die je niet los wil laten. Die zitten aan je body en gaan niet meer weg. Wij zitten op deze plek wel lekker rustig. Bijzonder dat je hier lekker kunt praten met elkaar. Ik praat graag erover en ja, ik schrijf ook graag. En ik doe dat graag. Ik vraag en schrijf graag. Aan mensen vraagjes te stellen. Ik doe dat ook graag, omdat het diepte-vragen uit je body zijn en daar gaat het over en die gaan vaak moeilijker over het front en erover praten gaat vaak moeilijker en is dus bijzonder als ze erover praten en schrijven. Als je je voornaam geeft dan praat je ook vertrouwelijk en dat bedoel ik ermee. Als je ze opschrijft wat ik heb geconstateerd, dat er meerder mensen zijn die dan ook willen praten. Dat je helpen kan. En daardoor ook gelegenheid hebben dat andere kinderen daar ook van leren en over kunnen praten en dat in wezen hetzelfde. Achter dat praten zit dat erachter. Die mond heb je niet voor niets gekregen. Heb je gekregen om te praten. Kun je alles verklaren en mee kunnen doen. En dat is heel bijzonder als iemand dan praat. De vragen zijn vaak ook moeilijk en zijn de vragen die de ander besproken wil worden en ze weten en voelen ook dat het moeilijk is om erover te praten. In wezen moet het besproken worden als je echt vrienden wilt zijn. Ik vind het ook fijn om erover te praten en ik weet dat de ander dat niet snel doet en dat je helpt bij hem in het diepst in zijn body. En dat helpt en dat is bijzonder. Als je ergens gaat staan en het doet, help je velen. En als je zelf makkelijker praat, help je de ander ermee. En als je niet met de ander erover mag praten, praat je er niet makkelijker over. Omdat je over hetgeen wat je opschrijft, gaat nadenken. Doe je dat niet, ga je niet denken of vragen! Ik doe het ook altijd, als ik vragen stel, dan doe ik het ene en het andere. De moeilijke dingen die je stelt ook. Dat leer je in de praktijk. Met uitleg geven van hetgeen wat je vraagt. Dat is ook de bedoeling: je geeft voor jezelf verlichting, maar ook voor de ander. Dat kun je zo in je boek zetten. Degene die op bezoek komt, leest dat op zijn gemak door en dat helpt hem ook.

Beste mensen,

dit keer Juweeltjes met een verzoek.

*Eind juni verschijnt “Een beetje boos mag best. Dementees m/net poëzie”:
een poëziebundel met Dementees, gedichten van Bette Westera, illustraties van
Sylvia Weve en vormgegeven door Steef Liefting. We hebben al eerder boeken
met en over Dementees geschreven. Maar dit keer hebben we de samenwerking
gezocht met bekende kunstenaars. Want met dit boek willen we Nederland
veroveren, zodat de eigen stem van mensen met dementie overal gehoord,
genoten en serieus genomen wordt!*

Zo 'n bijzondere uitgave kost geld. Veel geld. Door gulle giften van Cordaan Centraal en diverse fondsen en vriendenstichtingen, hebben we al een groot bedrag bij elkaar. Maar we komen nog 2000 euro tekort.

En nu onze vraag: willen jullie, als trouwe lezers van de Juweeltjes, mee helpen om dit resterende bedrag bij elkaar te krijgen? Als iedereen 5 of 10 euro overmaakt, zijn we rond! Jullie kunnen jullie bijdrage overmaken naar de vriendenstichting van Eben Haëzer:

Stichting Interactie

Secr. W. Russchen

Sinderenstraat 140

1107 TR AMSTERDAM

Giro: NL13INGB0663631106

onder vermelding van: boek Dementees

“Als je ze opschrijft heb ik geconstateerd dat er meerdere mensen dan ook over willen praten. Dat je helpen kan. Omdat je over hetgeen wat je opschrijft gaat nadenken. Doe je dat niet, ga je niet denken of vragen!”

“Met uitleg geven van hetgeen wat je vraagt, dat is ook de bedoeling. Je geeft voor jezelf verlichting maar ook voor de ander.”

“Dat kun je zo in een boek zetten. Degene die op bezoek komt, leest dat op zijn gemak door en dat helpt hem ook.”

“Van mij mag je alles opschrijven, als het maar nette dingen zijn.”

“Elke generatie heeft wel een schoenendoos en daar komen schatten uit. Of een sigarenkistje. Het gaat niet om de hoeveelheid.”

“Ik ben een dichter. Schrijf het maar op, dan komt het wel goed. Dat is mijn gevoel dat het zegt. Ik kan mensen ook voelen soms. Ik ben een groot deel gevoelswezen.”

“Er zit een diepte in, als je die openbreekt, komt daar een hele wereld tevoorschijn.”

“Jij bent mijn doorgeefluikje”

“Het is mooi dat je dat zo opschrijft. Dan wordt het een boek. Dan kan je het nalezen. En anders is het weg. Je leest het. En dan wordt het blijvend.”

“Als je wijsheid wilt opdoen, moet je hier zijn!”

“Samen weten we veel, dan schiet er weer wat naar binnen.”

“Onze ziel is meer waard dan al het andere.”

“Je moet niet luisteren naar de woorden, maar luisteren naar wat ze zegt.”

“Eigenlijk is het mooi om het op te schrijven en in te plakken. Maar je moet er wel voorzichtig mee zijn, want het is duur.”

“Je bent op je oude dag aangeland. Nou, dan ben je echt een aardig eindje onderweg. Daar mogen we best even de voetdruk op neer laten stampen.”

“Je vertelt het om het zo rondom te vertellen. En dan zit je aan je potloodje vast en dan kun je leuke dingen vertellen. Zo heb je meer aan die verhalen dan dat je het gewoon laat slingeren.”

“Je kan erover praten, je kan erover zingen of wat dan ook. Maar als het op papier staat, dan is het waar. Je kan er niet omheen.”

“Je moet toch je mens-zijn kunnen uiten. Een ander kan het niet voor je doen.”

“Dat moet u vasthouden hoor. Doe d'r een touwtje aan. Want het is heel oud!”

Groepsgesprekken gaan vaak alle kanten op, maar de aandacht en begrip die er voor elkaar is, is bewonderingswaardig. Vandaar een lang groepsjuweeltje. Er is nog zoveel te leren!

OVER RUST, ROKEN, GROOTOUDERS.....EN NOG MEER.....

Paula hoort de muziek die in de huiskamer klinkt en die van andere plekken vandaan komt: Houdt u van rust?

Hr R.: “Ik ben altijd bezig.”

Mevrouw W.: “Jammer hè, dat ik dat niet meer heb.”

Mevrouw S. kwam misschien weinig aan rust toe, vanwege de winkel van haar ouders.....

Mevr. S.: “Eigenlijk wel.”

Hr R.: “Eigenlijk van niet. Want ik vind het veel te gezellig als mensen met elkaar praten. Ik heem het in me op en probeer het op een plaats te zetten waar het hoort.”

Paula knikt instemmend: Houdt u van drukte?

Mevrouw W.: “Ik wel hoor.”

Hr R.: “Ik wel.”

Mevrouw G.: “Rustig. De kinderen bij elkaar. En zingen.”

Hr R.: “Dan is de rust weg. Dan ben je allemaal bij elkaar en dan ben je gezellig.”

Mevrouw S., glimlach: “Ik houd wel van rust.”

Mevrouw G.: “Met de kinderen ook, dan moesten ze niet schreeuwen.”

Hr R., lachend: “Dimmen, hoor!”

Grootouders zijn, grootouders hebben. Bent u ook opa/oma?

Hr R.: “Als je vijf kinderen hebt, en je wordt ouder en dan word je opa. En als die ene komt, zegt hij: ‘Opaopa.’ Je verwacht het niet. En dan zegt hij: ‘Opaopa.’”

Mevrouw S.: “Ze waren best wel leuk.”

(Tandartsassistente komt binnen voor mevrouw S.: “O, u zit in de hoek”)

Mevrouw S., lachend: “Ik ga in de hoek.”

De tandartsassistente vertelt over het gebit van mevrouw S.. Die aangeeft dat ze het dan eerst wel wil zien

Mevrouw W.: “Dat vindt ik wel eerlijk. Heel goed, hoor!”

Mevrouw S. glimlacht terug: “Heel goed, dankuwel, je hoeft me niet te bedanken.”

Mevrouw W.: “Afblijven! Toch?”

U bent een schat.....

Mevrouw W., lachend: “Een schat. Maar soms ook een kat.”

Over roken en sigaren..... Wat rookte Z.?

Z.: “Willem II.”

Irene: “Wij hadden in Tilburg de voetbalclub Willem II. Die verloren vaak.”

Z., met brede glimlach: “Vooral toen ik weg ging.”

Rookte R. ook?

R.: “In mijn jeugd. Ik ben er mee gestopt toen de negatieve berichtgeving sterker werd. Ik vond er niets aan, ik hield er erg van. Hij pakte een pak sigaren, maakte het open, sigaar er uit. Het hielp niet. Heb ik opnieuw de handel zelf benaderd. Mijn vriend.....toen hij begon te zingen, moest ik stoppen met ademen.....roken.....”

Z.: “Hij moest toen een voorbeeld geven. (.....) Ik heb ook pijp gerookt. Ik heb amper gerookt.”

Mevrouw G.: “Had mijn vader ook, die deed het ook. Mijn moeder kon er niet meer tegen.”

Mevrouw N.: “Wat zal ik zeggen? Eerst was ze heel vrolijk en zo. D’r was een meneer, die vond het zo raar.....daar kon je niet aankomen. Bij ons is het zo: die meneer was eerst heel moeilijk. En later denk je: wat een rare is dat!”

Irene stelt een gewetensvraag: rookte u wel eens hasj?

R.: glimlachend: “Ik wou het bijna zeggen, maar je was me voor. Ik heb in mijn leven twee pijpjes gerookt. En toen kwam ik toch thuis binnen.”

Mevrouw N.: “Een keer toen was ik al normaal tegen hem.”

R.: “Het is ontzettend moeilijk. Het is ontzettend vreemd dat het zo vreemd moet zijn.”

Mevrouw N.: “Ik weet niet waarom we ergens met z’n allen zaten met hetzelfde. Het was een vrouw, maar het kan net zo goed een man zijn geweest. Ik ben een keer ergens geweest. Daar waren twee mensen geweest, die dachten iets anders. Die twee mensen waren wel goed. Maar hij kan ook heel gemakkelijk *niet* goed zijn. Bij mij is het zo dat er twee verschillende dingen zijn.”

Mevrouw W. begint het wijsje van “De speeltuin” te neuriën, en dat zingen we samen. Dus praten we over de speeltuin.

Mevrouw G.: “Toen woonden we nog in Duivendrecht. Ik heb nog foto’s van mijn vader en moeder staan.”

Mevrouw N.: “Ik dacht als ik nou nog een eens een keertje zoiets heb, dat kan heel raar zijn. Iemand gebruikt iets wat van mij was..... ja, hoe moet je dat nou vertalen.....?”

Z.: “Er werd niet gerookt.”

Mevrouw G. heeft de knuffelpoes in haar armen.....

Mevrouw G.: “We gingen zingen en ze knorde meteen.”

Valentijnsdag: liefdesdag. Liefde is er in vele soorten en maten: o.a. voor je geliefde, je kinderen en kleinkinderen, medebewoners, honden..

“Liefdesdag? Bij mij niet hoor.”

“Elke vrouw lonkt wel eens naar een man. Maar de mannen lonken niet meer zo hard als je oud bent. Je blijft jong van binnen maar dat is buiten niet te zien.”

“En als je geliefde niet bij je is dan komt hij wel.”

“Ja, ik denk aan mijn roos. Mijn dochter heet Roos.)

“Tuurlijk ben ik oma. En ben heel blij dat ik oma mag zijn.”

“Oh god al tig, allang oma. Toch wel heel leuk. Als je het van mama niet krijgt dan vraag je het aan oma. Vaak genoeg oppassen.”

“De hele familie hangt aan mij.”

“When you have it you have to take good care of it! That's important!”

“Ik heb een hele goede man. Ik heb mijn moeder moeten missen maar dit vergoed veel.”

“Ik voel me hier zo thuis. Ik ben zo veel alleen geweest. Ik ben graag met mensen maar met prettige mensen. Niet die alleen leuk doen, maar gezellig. Dat ik dat nog mee mag maken.”

(Over Storm) “Ach hij kwam een kusje geven.”

“Hij draagt een ring van mij. Hij wilde een ring van mij. Ik had er drie dus ik zei: neem er een van mij. Het mag in de boeken maar niet in de kranten. Die ring is van mijn eerste man. Dat is jaren geleden. Die kreeg toen kanker is heel ziek geweest.”

Dit wordt een zeer bijzonder jaar: er komt een nieuw boek van Paula Irik met Dementees in samenwerking met dichteres Bette Westera en illustratrice Sylvia Weve, een symposium over Dementees en een scheurkalender Dementees. Kortom...langzaam maar zeker verovert Dementees heel Nederland hopen we! We houden jullie natuurlijk op de hoogte van de ontwikkelingen.

“‘Alonki’. Dat heeft mijn oma me nog geleerd. Dat zijn echt liederen van vroeger.”

“De muziek zal wel magertjes zijn.”

“Is dit nou zingen? Veel te veel lalala.”

“Dat klonk aardig, je kon redelijk meekomen.”

“Je moet iets anders zingen, ze lopen weg.”

(Na een Amsterdams lied): “Laat Amsterdam maar liggen. Best leuk hoor maar niet teveel.”

“Ik vind er niets aan. Dat is persoonlijk hoor.”

“Dat is wel oud he dat liedje, maar dat hindert niet. Is toch leuk.”

“Nu is de aardigheid er wel van af.”

“‘De kleine dingen’? Dat is niet te zingen.”

“Ik was altijd aan het zingen en deed ik het niet dan zeiden de burens waarom zingt ze niet. Mijn zus kon ook zo mooi zingen. Die zat op een koor. Ik kon goed zingen.”

“Ik ben 93 jaar en zolang ik kan dirigeren doe ik het.”

“Cordaan hoeft voor mij niet. Ben erachter dat het anders kan en ach waarom zou ik boos worden. Ja, dat kan eraan toegevoegd worden.”

“Scheurkalender. Ja, dat had ik wel verwacht want je had het ook over een boek dat uit zou komen. En ja, dan zie je dat ik nog goed kan onthouden en ik niet dom ben geworden!”

“Ja, als ik dat liedje niet kon, dan was ik vergeetachtig geworden.”

“Laat Amsterdam maar liggen. Best leuk hoor maar niet teveel.”

“Ik vind er niets aan. Dat is persoonlijk hoor.”

Dat is wel oud hé, dat liedje, maar dat hindert niet. Is toch leuk.”

“Zo snel mogelijk naar het normale. Dat is de training en dan kun je vandaaruit verder gaan.”

“Ik zou willen dat er in de wereld niet zo vermoord word zodat overal godsdienst beleid kan worden.”

“Oh, ik denk steeds dat jij naast me zit.”

“Jaja, doe je best allemaal een beetje.”

“Het is zo simpel als het lijkt. Het is eerder...het wordt geminacht. Daar moeten we het meeste voor waken. Behalve het geminacht, ook de franje die eromheen

hangt eens opgeruimd wordt.”

“Ik heb een ziekte waarbij je bijna alles gelijk weer vergeet.”

Het leven van onze bewoners met dementie is net een schatkamer. Je vindt er donkere hoekjes, kleerscheuren, gebrek en hartzeer. Maar ook een rijkdom aan verhalen, een grote schat aan wijsheid. In de levensverhalen van bewoners liggen juweeltjes verstopt: kostbare herinneringen, ontroerende gezegdes, diepe levenskennis. Vaak in hun eigen, wondermooie poëtische taal uitgesproken: het Dementees!

Irene Kruijssen, muziektherapie

Paula Irik, Eline Hoorweg, geestelijke verzorging

Anton de Komplein, Kraaipan, Beth Shalom, de Diem,

Berkenstede, Kastanjehof, de Buitenhof, Hof van Sloten, Riekerhof,

Cordaan

